

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๖๖

วันที่ ๑๑ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลฎีกา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง
เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
“การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน
รัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม
ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็น
มนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุงเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย”
และมาตรา ๒๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย
ไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น
เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศไทย ถือเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม
และส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตมนุษย์ จึงต้องมีมาตรการลงโทษเด็ดขาด โดยในส่วนของกระทำความผิด
เกี่ยวกับ “กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด” มีกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดที่เกี่ยวข้อง และกำหนดฐานความผิด

ที่กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่ละฉบับจะมีการกำหนดประเภทยาเสพติดให้โทษและบทลงโทษตามความร้ายแรงของยาเสพติดและฐานความผิด เช่น ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งหมายถึงยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงเป็นยาที่ไม่มีการนำมาใช้ในทางการแพทย์ และทำให้เกิดการเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของประชากรในระดับรุนแรง สำหรับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้บุคคลซึ่งมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ มีปริมาณสารบริสุทธิ์หรือมีปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดในแต่ละประเภท ให้ถือว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยไม่เปิดโอกาสให้พิจารณาจากพฤติการณ์หรือคำนึงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดและไม่ให้สิทธิจำเลยในการพิสูจน์ความจริงในคดี อันมีลักษณะเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาด ต่อมาพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้มีลักษณะเป็นเพียงข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด โดยกำหนดให้บุคคลที่มียาเสพติดให้โทษในแต่ละประเภทที่มีปริมาณสารบริสุทธิ์หรือมีปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด สามารถพิสูจน์ความจริงต่อศาลได้ว่าการกระทำของตนมิใช่เป็นการมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หากสามารถพิสูจน์เจตนาของตนได้ ย่อมมีผลทำให้รับโทษตามความเป็นจริงของพฤติการณ์แห่งคดี

ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ ขึ้นใช้บังคับ โดยมีหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้ว่า โดยที่กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามและควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ และการดำเนินการตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรรวบรวมกฎหมายดังกล่าวจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและใช้กฎหมายที่จะรวมอยู่ในฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ... โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด”

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง กำหนดบทเฉพาะกาลให้การกระทำของจำเลยยังอยู่ภายใต้บทสันนิษฐานความผิดว่าเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ถูกยกเลิกแล้ว ซึ่งกำหนดให้จำเลยต้องรับโทษหนักขึ้นโดยถือเอาปริมาณของยาเสพติดเป็นสำคัญ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติมาตราหนึ่งใน ๒๔ มาตรา ที่ได้รับการตราขึ้นใช้บังคับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ถูกยกเลิกตามพระราชบัญญัตินี้กับประมวลกฎหมายยาเสพติด หากไม่มีบทเฉพาะกาลที่ให้ใช้บทสันนิษฐานตามกฎหมายเดิมเพื่อรองรับข้อหาที่ศาลได้พิจารณาพิพากษาไปแล้ว คดีที่ยังไม่ถึงที่สุดการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาก็จะไม่มีบทกฎหมายที่ปรับใช้ได้ บทเฉพาะกาลจึงได้กำหนดให้คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีผลใช้บังคับ โดยคดียังไม่ถึงที่สุด ซึ่งอาจอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ยังคงต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติที่กำหนดว่า การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งบทสันนิษฐานดังกล่าวเป็นบทสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาที่ไม่เด็ดขาด โดยให้จำเลยมีโอกาสนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความจริงต่อศาลว่าการกระทำของตนมิใช่การกระทำเพื่อจำหน่ายได้ จึงไม่กระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยแต่อย่างใด ประกอบกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นได้ผ่านการพิจารณาคดีโดยองค์การศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ และตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยชอบด้วยกฎหมายมาแล้ว ทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน การพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ การรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยนำสืบต่อศาลชั้นต้น หรือการสืบพยานเพิ่มเติมโดยศาล การพิจารณาจึงอยู่บนพื้นฐานของหลักการรับฟังหรือชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ มาตรา ๒๒๗/๑ และมาตรา ๒๒๘ ซึ่งศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ก็ต่อเมื่อศาลเห็นว่ามีกรกระทำผิดเกิดขึ้นจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากกรณีมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

นอกจากนี้ ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา หากมีกรณีกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิดซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมาย

อันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จำเลยสามารถยกข้อเท็จจริงดังกล่าวในชั้นของการอุทธรณ์หรือฎีกาได้ อีกทั้งศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็สามารถยกประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้นขึ้นพิจารณาได้เองแล้วปรับลดโทษตามกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยได้ แม้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง มีผลให้จำเลยในคดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วยังคงถูกบังคับจากบทบัญญัติที่กำหนดให้การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายเดิม และอาจไม่ได้รับประโยชน์จากประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ยกเลิกบทสันนิษฐานความผิดดังกล่าว ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ที่อาจเป็นคุณกับจำเลยยิ่งกว่าก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงปริมาณยาเสพติดซึ่งเกิดขึ้นมากในปัจจุบัน ประกอบกับกระบวนการพิจารณาคดีของศาลและคู่ความในคดีที่ได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยฟังความทั้งสองฝ่ายและโดยเปิดเผย การเปิดโอกาสให้คู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถนำพยานหลักฐานเข้านำเสนอสืบพยานให้ศาลได้เห็น ว่า จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์หรือเป็นผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่ในกระบวนการพิจารณาความอาญาโดยศาลแล้ว หากจะให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีไปแล้วต้องรื้อฟื้นคดีขึ้นมาเพื่อดำเนินกระบวนการสืบพยานหลักฐานในศาลใหม่ ประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมป้องกันยาเสพติด ตลอดจนการนำผู้กระทำความผิดในข้อหาขายเสพติดมาลงโทษย่อมล่าช้าออกไป ไม่เป็นประโยชน์แก่สังคม และไม่เป็นประโยชน์ในการระงับหรือยับยั้งปัญหายาเสพติดของประเทศให้หมดสิ้นไปได้ ทั้งอาจส่งผลกระทบต่อมาตรการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ส่งผลกระทบต่อ การบังคับใช้กฎหมายที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิให้เป็นเยี่ยงอย่างกับประชาชนโดยทั่วไปให้ต้องล่าช้าออกไป ประการสำคัญบทบัญญัติของพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ได้เปิดโอกาสให้คู่ความที่มีคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นอยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อขายหรือไม่ แล้วแต่กรณี ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้จำเลยสามารถที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อสืบพยานของฝ่ายตนเพิ่มเติมได้ หากเห็นว่ายังมีพยานหลักฐานที่สามารถนำสืบต่อศาลให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ของตน เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์สาธารณะประกอบกระบวนการพิจารณาการนำสืบและการชี้แจงนำพยานหลักฐานที่ได้กระทำโดยองค์กรศาลและบทบัญญัติของมาตรา ๒๑ วรรคสอง แล้วจึงเป็นไปตามหลักความพอสมควรแก่เหตุ สอดคล้องกับหลักนิติธรรม มิได้ทำให้เสียกระบวนการให้ความเป็นธรรมกับจำเลยไปแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล
เกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดต่อสิทธิในการต่อสู้คดี ไม่ขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด
พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙
วรรคสอง

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ